



استان البرز

سال تحصیلی

نام درس: علوم و فنون ادبی ۱

نام خانوادگی:

پایه/ارشته:

تاریخ آزمون: تعداد صفحات: ۲

مدت آزمون: ۶۰ دقیقه

شماره سندلی:

نمره با عدد:

نمره با حروف:

نام دبیر: صدر

امضاء دبیر:

نمره تجدید نظر:

ردیف	الف) تاریخ ادبیات (۲نمره)	بارم
۱	جاهای خالی را کامل کنید. زبان پهلوی، زبان رسمی دوران (الف) بود. آثار به جای مانده از زبان ب ب فرمان ها و نامه های شاهان هخامنشی است که به خط ج نوشته شده است.	۰/۷۵
۲	چرا به زبان فارسی نو، «فارسی دری» هم گفته می شود؟	۰/۵
۳	دو مورد از عمده ترین دلایل گرایش نویسندگان به فارسی نویسی در سده های پنجم و ششم چه بود؟	۰/۵
۴	نثر فنی به چه نثری گفته می شود؟	۰/۲۵
	ب) سبک شناسی (۲نمره)	
۵	بر اساس تقسیم بندی ملک الشعراى بهار شعر فارسی به شش دوره تقسیم می شود. به ترتیب نام ببرید.	۰/۵
۶	مفهوم متن را با ذکر مثال توضیح دهید.	۰/۵
۷	یکی از آسان ترین و کاربردی ترین شیوه ها در بررسی و تحلیل متن چیست؟	۰/۲۵
۸	برای ویژگی های شعر در سبک خراسانی در هر قلمرو یک مورد بنویسید. الف) زبانی ب) ادبی ج) فکری	۰/۷۵
	ج) موسیقی شعر (۶)	
۹	حس و حال عاطفی هر بیت را بنویسید. الف) زین درد خون گریست سپهر و ستاره هم خون گشت قلب لعل و دل سنگ خاره هم ب) معشوقه به سامان شد تا باد چنین بادا کفرش همه ایمان شد تا باد چنین بادا	۰/۵
۱۰	هجاهای ویژه «خوش آمدید» را یک بار با حذف همزه و یک بار بدون حذف همزه جداسازی کنید و علامت هجایی آن را قرار دهید. الف) با حذف همزه: ب) بدون حذف همزه	۱
۱۱	این بیت را تقطیع عروضی کنید. « غیبت نکرده ای که شوم طالب حضور پنهان نبوده ای که هویدا کنم تو را »	۳
۱۲	با توجه به بیت زیر موارد خواسته شده را بنویسید. «نفس باد صبا مشک فشان خواهد شد / عالم پیر دگر باره جوان خواهد شد» الف) ردیف ب) واژگان قافیه ج) حروف قافیه د) قاعده قافیه	۱
۱۳	با توجه به بیت زیر موارد خواسته شده را بنویسید. «چندان که گفتم غم با طیبیان درمان نکردند مسکین غریبان» الف) حرف یا حروف الحاقی ب) حرف روی	۰/۵
	د) زیبایی شناسی (۶ نمره)	
۱۴	در بیت «ما را سِری است با تو که گر خلق روزگار / دشمن شوند و سر برود هم بر آن سِریم» واژگان مشخص شده با هم چه آرایه ای ایجاد می کنند؟	۰/۵
۱۵	یک بیت مثال بزنید که در آن واج آرایه به کار رفته باشد؟	۰/۵

۰/۷۵	سجع و انواع آن را در هر عبارت زیر مشخص نمایید. (تنی چند متفق سیاحت بودند و شریک رنج راحت) (۱)الف..... وب..... سجعج..... دارند	۱۶
۰/۷۵	(دولت نه به کوشیدن است، چاره کم جوشیدن است) (۲)الف..... وب..... سجعج..... دارند	
۰/۷۵	(بر دیده دشمنان خار و بر روی دوستان خال) (۳)الف..... وب..... سجعج..... دارند	
۰/۵	مشخص نمایید کدام بیت موازنه و کدام ترصیع دارد. چرا؟ الف) ای منور به تو نجوم جمال / ای مقرر به تو رسوم کمال ب) تیر بلای او را جز دل هدف نباشد / تیغ جفای او را جز جان سپر نباشد	۱۷
۰/۷۵	۱۷- در هر یک از عبارات ها جناس و نوع آن را مشخص نمایید. (۱) کفر است در طریقت ما کینه داشتن / آیین ما است سینه چو آینه داشتن واژگانالف..... وب..... جناسج..... دارند	۱۸
۰/۷۵	(۲) مکن تا توانی دل خلق ریش / وگر می کنی می کنی بیخ خویش واژگانالف..... وب..... جناسج..... دارند	
۰/۷۵	(۳) گل نعمتی است هدیه فرستاده از بهشت / مردم کریم تر شود اندر نعیم گل واژگانالف..... وب..... جناسج..... دارند	
	ه) نقد و تحلیل نظم و نثر (۴نمره)	
۱	با توجه به بیت « بسی تیر و خرداد و اردیبهشت / برآید که ما خاک باشیم و خشت» به پرسش ها پاسخ دهید. الف) وزن شعر را بنویسید. ب) حروف قافیه کدام است؟ ج) مفهوم شعر چیست؟	۱۹
۱/۵	با توجه به ابیات زیر پاسخ دهید. چو دخلت نیست خرج آهسته تر کن / که می خوانند ملاحان سرودی اگر باران به کوهستان نبارد / به سالی دجله گردد خشک رودی الف) مفهوم شعر بر چه چیز تاکید دارد؟ ب) وزن شعر را بنویسید. ج) دو ویژگی در قلمرو زبانی بنویسید.	۲۰
۱/۵	با توجه به متن زیر از قابوسنامه پاسخ دهید. «شنیدم که خلیفه ای خوابی دید بر آن جمله که پنداشتی که همه دندان های او بیرون افتادی. به یکبار بامداد خوابگزاری را بخواند و پرسید که تعبیر این خواب چیست؟ مُعبر گفت زندگانی خداوند دراز باد...» الف) فعل مشخص شده در خط یکم امروزه چگونه بازگردانی می شود؟ ب) دو واژه مترادف (هم معنی) بیابید. ج) واژه «خداوند» در متن به چه معنی است؟	۲۱



ردیف	راهنمای تصحیح	محل مهر یا امضاء مدیر
۱	الف- ساسانی ب- فارسی باستان ج- میخی	
۲	زیرا این زبان، زبان درباری ساسانیان، زبان محاوره و مکاتبه مقامات دولتی بوده است.	
۳	الف) گسترش عرفان و تصوف. ب) شکل‌گیری دولت سلجوقی و بهره‌گیری از دبیران و نویسندگان تربیت یافته در خراسان و عراق؛ چنان که کمتر، نامه، منشور و فرمانی به زبان عربی نگاشته می‌شد و بدین سان مجموعه‌های مشهوری از متون نثر پارسی پدید آمد.	
۴	نثر فنی یکی از سبک‌های نگارش متون نثر است که در آن از آرایه‌هایی مانند سجع و موازنه، اقتباس از آیات و احادیث، تضمین اشعار عربی و فارسی، جناس و مراعات نظیر استفاده زیادی می‌شود. این نوع نثر در قرن ششم هجری ظهور کرد، اما زمینه پیدایش آن به پیشتر بازمی‌گردد.	
۵	۱. سبک خراسانی یا ترکستانی - از آغاز شعر فارسی تا قرن ششم ۲. سبک عراقی - از قرن ششم تا قرن دهم ۳. سبک هندی - از قرن دهم تا قرن سیزدهم ۴. دوره بازگشت - در تمام طول قرن سیزدهم ۵. دوره‌ی مشروطه ۶. دوره‌ی معاصر	
۶	هر چیزی که ذهن ما را به پویایی درآورد، «متن» است. برای نمونه فیلمی که ما را به اندیشیدن وامیدارد یا نگاره‌ای که ذهن ما را به تکاپو می‌افکند هر دو متن هستند.	
۷	یکی از آسان‌ترین و کاربردی‌ترین شیوه‌ها این است که متن را از سه دیدگاه زبان ادبیات یعنی (زبانی)، (ادبی)، (فکری) بررسی کنیم.	
۸	ذکر یک مورد: زبانی ۱- سادگی زبان شعر؛ ۲- کم بودن لغات عربی به جز اصطلاحات دینی و علمی و لغات بیگانه، در مقایسه با دوره‌های بعد؛ ۳- تفاوت تلفظ برخی از کلمات در مقایسه با زبان امروز؛ ۴- کهنه و مهجور بودن بخشی از لغات در مقایسه با دوره‌های بعد؛ ۵- استفاده از دو نشانه برای یک متمم. ادبی ۱- قالب عمده شعر این دوره، قصیده است؛ قالبهای مسمط، ترجیع بند و مثنوی نیز به تدریج در این دوره شکل می‌گیرد و قالب غزل نیز در اواخر این دوره، رشد می‌یابد؛ ۲- استفاده از آرایه‌های ادبی، طبیعی و در حد اعتدال است؛ ۳- قافیه و ردیف، بسیار ساده است؛ ۴- در توصیف پدیده‌ها بیشتر از تشبیه حسی بهره گرفته می‌شود. فکری ۱- روح شادی و نشاط و خوش باشی، در شعر غلبه دارد؛ ۲- شعر واقع‌گراست و توصیفات عمدتاً طبیعی، ساده، محسوس و عینی است؛ ۳- معشوق، عمدتاً زمینی است؛ ۴- بیشتر روح حماسه بر ادبیات این دوره حاکم است؛ ۵- اشعار پندآموز و اندرزگونه این دوره، ساده است و جنبه عملی و دستوری دارد؛ ۶- مضمون عمده اشعار این سبک، حماسه، مدح و اندرز و ... است؛ ۷- فکر و کلام ساده است؛ یعنی هنوز با پیچیدگی‌های عرفانی، حکمی و اندیشه‌های فلسفی درنیامیخته است.	

<p>الف- وزن بسیار سنگین و غم انگیز است. درون مایه شعر نیز سوگواری برای جان باختن خاندان پیامبر است؛ آهنگ شعر نیز سنگین و اندوه آور است. لحن مناسب این شعر عاطفی و غم انگیز است.</p> <p>ب- شعر تند، شادی آور است. بیت ها همه دارای ردیف طولانی هستند برای همین آهنگ شعر را افزایش می دهند. درون مایه شعر عشق و شیفتگی به یار و وصال است. ازین رو کاملا وزن و آهنگ و درون مایه شعر هماهنگ و همسازند و شور و شوق عارفانه را به خواننده منتقل می کنند. لحن این شعر نیز باید تغزلی و عاشقانه باشد.</p>	<p>۹</p>																																																								
<table border="1" data-bbox="1018 297 1401 470"> <tr> <td>الف-</td> <td>خُ</td> <td>شا</td> <td>مَ</td> <td>دید</td> </tr> <tr> <td></td> <td>u</td> <td>-</td> <td>u</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>ب-</td> <td>خُش</td> <td>آ</td> <td>مَ</td> <td>دید</td> </tr> <tr> <td></td> <td>-</td> <td>-</td> <td>u</td> <td>-</td> </tr> </table>	الف-	خُ	شا	مَ	دید		u	-	u	-	ب-	خُش	آ	مَ	دید		-	-	u	-	<p>۱۰</p>																																				
الف-	خُ	شا	مَ	دید																																																					
	u	-	u	-																																																					
ب-	خُش	آ	مَ	دید																																																					
	-	-	u	-																																																					
<table border="1" data-bbox="331 586 1401 757"> <tr> <td>غی</td> <td>بت</td> <td>ن</td> <td>کر</td> <td>د</td> <td>ای</td> <td>ک</td> <td>ش</td> <td>وم</td> <td>طا</td> <td>ل</td> <td>ب</td> <td>ح</td> <td>ضور</td> </tr> <tr> <td>-</td> <td>-</td> <td>u</td> <td>-</td> <td>u</td> <td>-</td> <td>u</td> <td>u</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>u</td> <td>u</td> <td>u</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>پن</td> <td>هان</td> <td>ن</td> <td>بو</td> <td>د</td> <td>ای</td> <td>ک</td> <td>ه</td> <td>وی</td> <td>دا</td> <td>ک</td> <td>نم</td> <td>ت</td> <td>را</td> </tr> <tr> <td>-</td> <td>-</td> <td>u</td> <td>-</td> <td>u</td> <td>-</td> <td>u</td> <td>u</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>u</td> <td>-</td> <td>u</td> <td>-</td> </tr> </table>	غی	بت	ن	کر	د	ای	ک	ش	وم	طا	ل	ب	ح	ضور	-	-	u	-	u	-	u	u	-	-	u	u	u	-	پن	هان	ن	بو	د	ای	ک	ه	وی	دا	ک	نم	ت	را	-	-	u	-	u	-	u	u	-	-	u	-	u	-	<p>۱۱</p>
غی	بت	ن	کر	د	ای	ک	ش	وم	طا	ل	ب	ح	ضور																																												
-	-	u	-	u	-	u	u	-	-	u	u	u	-																																												
پن	هان	ن	بو	د	ای	ک	ه	وی	دا	ک	نم	ت	را																																												
-	-	u	-	u	-	u	u	-	-	u	-	u	-																																												
<p>الف- خواهد شد ب- فشان / جوان ج- ان د- ۲</p>	<p>۱۲</p>																																																								
<p>الف- ان ب- ب</p>	<p>۱۳</p>																																																								
<p>جناس همسان</p>	<p>۱۴</p>																																																								
<p>خیزید و خز آرید که هنگام خزان است / باد خنک از جانب خوارزم وزان است</p>	<p>۱۵</p>																																																								
<p>۱. الف- سیاحت / ب- راحت / ج- مطرف ۲. الف- کوشیدن / ب- جوشیدن / ج- متوازی ۳. الف- خار / ب- خال / ج- متوازن</p>	<p>۱۶</p>																																																								
<p>الف- ترصیع= جمال و کمال سجع متوازی هستند. ب- موازنه= هدف و سپر سجع متوازن هستند.</p>	<p>۱۷</p>																																																								
<p>۱. الف- آیین / ب- آیین / ج- ناقص افزایشی ۲. الف- می کُنی / ب- می کُنی / ج- ناقص حرکتی ۳. الف- نعیم / ب- نعمت / ج- اشتقاق</p>	<p>۱۸</p>																																																								
<p>الف- فعولن فعولن فعولن فعل ب- شت ج- بازگشت به اصل</p>	<p>۱۹</p>																																																								
<p>الف- نصیحت پذیری و پرهیز از خیره سری. ب- مفاعیلن مفاعیلن مفاعی ج- کاربردهای کهن: ملاح، خشک رود، پشیمانی خوردن / جمله ها کوتاه اند.</p>	<p>۲۰</p>																																																								
<p>الف- ماضی استمراری- تصور می کرد ب- خوابگزار - معبر ج- امیر</p>	<p>۲۱</p>																																																								

نام و نام خانوادگی نویسنده پاسخ : مهشید خدامرادی امضاء: